

Kiertotalous – uusia mahdollisuuksia puurakennusteollisuudelle -projekti

Suomen tiekarttaa kiertotalouteen 2016-2025 ollaan päivittämässä

Kierrolla kärkeen – Suomen tiekartta kiertotalouteen 2016-2025 julkaistiin vuonna 2016. Siinä nostettiin esiin neljä painopistealuetta:

1. Kestävä ruokajärjestelmä: tavoitteena että Suomi on kestävä ruokajärjestelmän mallimaa. Luodaan mm. orgaanisten kierrätysravinteiden markkinaa, minimoidaan ruokahävikki sekä tuetaan maataloudessa biokaasujärjestelmiä.
2. Metsäperäiset kierrot: tavoitteena että Suomi on johtava biokiertotalousmaa. Kannustetaan mm. julkisissa hankinnoissa puupohjaisten ja muiden uusiutuvista raaka-aineista tehtyjen tuotteiden valintaan sekä luodaan kannusteita puurakentamiseen.
3. Tekniset kierrot: painopisteenä teollisuuden kierrot. Edistetään mm. sekundääristen aineiden kiertoa sekä ekosunnittelun vaatimukset sisällytetään tuotesunnitteluun ja rakentamiseen.
4. Liikkuminen ja logistiikka: tavoitteena että Suomi tunnetaan maana, jossa saumaton, älykäs ja fossiilittomaksi kehittyvä liikkuminen ja logistiikka ovat kiertotalouden kulmakivi. Kehitetään kannusteita ja ohjauskeinoja nopeuttamaan liikkumisen radikaalia murrosta palveluperusteisemmaksi.

Kierrolla kärkeen –tiekartta löytyy osoitteesta:

<https://www.sitra.fi/artikkelit/kierrolla-karkeen-suomen-tiekartta-kiertotalouteen-2016-2025/>

Uudistuvan tiekartan 2.0 tavoitteet:

Kiertotalouden tiekartan valmistumisen jälkeen sekä Suomessa että maailmalla kiertotalous on mennyt eteenpäin. Suomen kansallisen kiertotalouden tiekartan versiota 2.0 laaditaan parhaillaan Sitran johdolla. Päivityksen tavoitteena on tarkentaa ja päivittää sisältöjä, nostaa tavoitteiden ja kunnianhimon tasoa sekä täydentää tiekarttaa konkreettisilla kiertotaloutta edistävillä toimenpiteillä.

Kiertotalouden tiekartta 2.0 luonnoksessa Suomelle ehdotetaan seuraavia, eri sektorit ja kohderyhmät poikkileikkaavia strategisia tavoitteita, joita tarvitaan aidosti kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi.

1. Suomen kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään 40 % vuoteen 2025 mennessä vuoden 1990 tasosta. Suomen osalta 1,5 asteen ilmaston lämpenemisen hillitseminen tarkoittaa päästöjen nopeaa vähentämistä sekä päästökauppa- että taakanjakosektoreilla. Taakanjakosektoriin liittyen kansallista ohjausta tarvitaan erityisesti lämmitykseen, liikenteeseen, maatalouteen ja jätteidenkäsittelyyn liittyen.
2. Vähähiilinen energia korvaa fossiilista energiaa. Energiasektori aiheuttaa suurimman osan Suomen päästöistä. Kylmä ilmastomme aiheuttaa suuren lämmitystarpeen, ja iso osa lämmityksestä perustuu edelleen fossiilisiin polttoaineisiin. Sähkön erillistuotanto on jo suurelta osin päästötöntä, mutta fossiilisten osuutta tulee sielläkin vähentää entisestään. Myös liikennesektorin, teollisuuden, rakentamisen ja maatalouden energiankäytön tulee muuttua vähähiiliseksi.
3. Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen pysähtyy ja uhanalaisten lajien määrä kääntyy Suomessa laskuun. Suomessa elävien eläinlajien määrä on laskenut hälyttävää tahtia. Myös luontotyyppien ja kasvilajien monimuotoisuus on uhattuna. Kiertotalous on yksi ratkaisuista monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämisessä.
4. Materiaalien käyttö muuttuu kestävämmäksi kolmella tavalla:
 - Uusiutumattomien materiaalien käyttö vähenee.
 - Uusiutuvien materiaalien kestävä käyttö lisääntyy.

Kiertotalous – uusia mahdollisuuksia puurakennusteollisuudelle -projekti

- Uudelleenkäytettyjen luonnonvarojen osuus kasvaa kaikesta kulutuksesta.
5. Suomen ylikulutuspäivä jää historiaan. Jos jokainen kuluttaisi kuin suomalainen, tarvitsimme lähes neljän maapallon verran luonnonvaroja. Tänä vuonna Suomen ylikulutuspäivä mitattiin jo huhtikuussa.
 6. Suomalaisten yritysten nettovaikutuksesta tai hiilikädenjäljestä maailman positiivisin. Yritysten toiminnan tulisi perustua siihen, että ne luovat enemmän hyvinvointia ja ympäristöhyötyjä kuin aiheuttavat esimerkiksi ympäristöhaittoja. Kiertotalouden avulla voidaan vähentää yritysten negatiivisia ympäristövaikutuksia.

Tiekartan 2.0 luonnoksessa ehdotettaviin toimenpiteisiin voi tutustua linkistä:

<https://d2htbfmhc6rwjj.cloudfront.net/attachments/d/1/6/2887084f6471798057039a0603c4f.pdf>

Tilannekuva Suomessa, tiekartan luonnos 2.0

1. Viime vuosina suomalaiset yritykset ovat aktivoituneet tuottamaan kiertotalousratkaisuja, mutta kokonaisvaltaisen muutoksen merkkejä on nähty vasta muutamalla sektorilla. Toisaalta Suomeen on syntynyt alueellisia kiertotalouden menestystarinoita, joilla on mahdollisuuksia nousta globaaleiksi edelläkävijöiksi.
2. Poliittisella tasolla kiertotalous on näkynyt enemmän puheina kuin tekoina. Hyviä aloitteita on syntynyt esimerkiksi liikunnan palveluiden, ravinnekierron ja rakentamisen jättemateriaalien käytön edistämiseen liittyen, mutta läpileikkaaville hallinnollisille toimenpiteille kiertotalouden mahdollistamiselle on vielä suurta tarvetta.
3. Suomen kiertotalouden edelläkävijäasema on tunnustettu kansainvälisesti. Kilpailu parhaista ratkaisuista kuitenkin kiristyy koko ajan ja Suomen on kehitettävä kiertotalouden toimenpiteitä ja saatava eri sidosryhmät ottamaan niistä omistajuutta. Ratkaisujen kysynnän ja tarjonnan tulisi kohdata paremmin.

Hallinto ja lainsäädäntö:

Hallinnollisen ohjauksen toteuttaminen kiertotalouden edistämiseksi on vasta alkutekijöissään, ja lainsäädäntöä ja ohjausta ei ole tähän saakka tarkasteltu yhtenä kokonaisuutena. Kiertotalouden lainsäädännöllisten esteiden poistamiseksi on tehty Suomessa työtä erityisesti rakennusteollisuuteen liittyen. Työtä on kuitenkin vielä jäljellä muun muassa teollisuuslaitosten jättemateriaalien hyödyntämiseen liittyen.

Eri teollisuudenalojen osalta on tunnistettavissa sekä kiertotaloutta hidastavaa että voimaan tullessaan edistävää sääntelyä. Esimerkiksi rakennusteollisuudessa rakennustuotelainsäädäntö vaatii CE-merkittyjä tuotteita käytettävän tietyissä rakennusten osissa. Toisaalta EU-tasolla on tavoite, että vuoteen 2020 mennessä 70 prosenttia rakennus- ja purkujätteestä kierrätettäisiin. Vuosikymmeniä vanhoista rakennuksista purkuvaiheessa saatavia tuotteita ei ole CE-merkitty, mikä vaikeuttaa purkutavaran hyödyntämistä rakentamisessa.

Luonnoksen 2.0 kiertotalouden tilannekuvaan Suomessa voi tutustua linkistä:

<https://d2htbfmhc6rwjj.cloudfront.net/attachments/9/2/d/db5ff32624d55b1b18ada432b4b60.pdf>

Uutiskirjeen toimitti: Virpi Palomäki, FT, TTY, virpi.palomaki@tut.fi

www.novia.fi/cewood/